

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cerimonien Vande Heylighe Roomsche Kercke Raeckende De Processien, De Pelgrimagien, Het Vvy-Water Ende Begravenisse

Hazart, Cornelius

Antwerpen, 1669

Het II. Capittel. Wordt bethoont uyt de HH. Oudt-vaders vande eerste 400. jaeren, datmen t'haeren tijde heest ghegaen met Processien, ghelijckmen nu doet inde H. Roomsche Kercke.

urn:nbn:de:hbz:466:1-34094

HET II. CAPITTEL.

Wordt bethoont uyt de HH. Oude vanden eerste 400. jaeren, datmen vanden tijde heeft ghegaen met Processien ghelijckmen nu doet inde H. Roomsche Kercke.

Sozomenus, Anno 440.

Ecclesiastica Historia libro 8. capite 8.

Processionem crucis argentea cereos incensos habentes praecedebant, Eudoxia Imperatoris conjugem impensas ad eam rem praebente; quae hoc Brilom cubiculi sui praefecto injunxit, ut hymnorum cantus procuraret, & quam plurimum lucernarum pararet.

Christiani arcam plastro impostunt, praecuntibus turbis, & choris, ac cantibus Davidicam melodiam insonantibus, & singulis membris accinentibus: *Erubescant omnes qui aderam sculptilia.*

Voort de Processien gtinghen silbere croccen/ hebbende wasse kerffen ontsteken Eudoxia se hupsvrouwe vanden Keiser die rot dien epude de kosten/ de welke aen vanden Camerlinc k Brilo belast heeft dat hy hi wustek soude besozghen/ ende dat hy soude ghereedt maecten seer vele lichten

Den selven

Historia Ecclesiastica libro 5. capite 19.

De Christenen stellen de casse/ daer het lichaem vanden H. Babylas Martelare k lagh/ op eenen nentwen waeghen/ het welck ginch booz upt/ niet de sanghers singhen de Psalmen van David, ende alle de reys songh teghen: Dat sy beschaemt worden, alle de afgoden aenbidden.

Marcus Diaconus Anno 421.

In vita Porphyry cap. 3. apud Ioannem Baldum, & Godefrid. Henschenium in actis Sacerdotum, 26. Februarij. Tom. 3.

Sanctus cum edixisset ieiunium, iussit omnes vesperi congregari in sancta ecclesia ut illic vigiliis perageremus. Cum

Den H. Porphyrius, naer dat hy vasten-tyt hadde bereydeghet/ heeft se allegaer 'ghewoen doen saemen komen inde Kercke/ om daten waecten. Maer dat het dach ghetwonen

inde H. Roomsche Kercke,

Is
woog/ ghenomen hebbende het tecken des
h. Cruys/ 't welke hoorz ons wiert ghedra-
ghen/ zyn wy upghegaen met Lof- sanghen
naer de oude Kercke/ de welke ghelegghen is
naer de West syde vande stadt Soo wy
nu gheveest hadden inde hoorzende Kerck/
daer upghegaen zynde/ zyn wy ghegaen
naer de Kercke vanden glozeusen Martel-
laer Timotheus, inde welke doch rusten an-
dere Reliquien van de Martelaeren Mauris,
ende Thees.

Den selven

Ibidem capite 10,

Het volck bergadert wesende inde heyl-
ghe Kercke/ de welke ghenoeemt wordt Ire-
ne, heeftse Porphyrius allegaer al singhende
doen gaen naer eene afgodische Kercke Mar-
cium ghenaeemt: Ende hy volghde d'zaghen-
de her h. Evangelie/ ende hebbende ontrent
hem de godtvuchtighe Geestelijckheyt/
naevolghende Christum met sijne discipelen.
Dooz het volck gingh ghedurtigh Barochas,
d'zagghende het beelde van het h. Cruys; van
weert syden van 't volck ghinghen soldaeten/
de welke ghebleven waeren/ om datter
ghen opzoer en soude komen/ onder de
afgodisten: Sy ginghen dan al singhende/
ende tusschen elcken berg vanden Psalm/
sepen/ sy Alleluya. Den Psalm nu/ die sy
sepen/ was: Komt laet ons vreught bedrijven
aen den Heer, laet ons aen Godt onsen Salighmaker
lof- langhen singhen, &c.

Den H. Hieronymus. Anno 390.

Epistola adversus vigilans.

Den Heysker Arcadius heeft de beenderen
van

fuisset .autem man-
cepto signo vene-
randæ crucis, quod
præcedebat, egressi
sumus cum hymnis
ad antiquam eccle-
siam quæ est ex parte
occidentali civitatis
... cum ergo fuisset
in dictâ ecclesiâ
illie quoque tudi-
mus preces, & illinc
egressi, ivimus in
sanctum martyrium
gloriosi Martyris Ti-
mothei, in quo repo-
sita sunt etiam alie
reliquia Mauris
Martyris, & Thees.

Congregato au-
tem populo in sanctâ
Ecclesia, quæ appel-
latur Irene, iussit
omnes psallentes si-
mul proficisci in
Marianum. Ipse vero
sequebatur, portans
sanctum Evangelium
& circa se habens
pium Clerum, reverâ
imitans Christum
cum discipulis: Præ-
cedebat autem po-
pulum semper me-
morandus Barachos,
venerandæ crucis
portans effigiem. Ab
utroque vero parti-
bus populi erant mi-
lites qui relictî fue-
rant ad continendam
in officio civitatem:
Euntes autem psal-
lebant, & in versicu-
lorum psalmi inter-
cisione dicebant, Al-
leluya. Erat autem
psalmus quem dice-
bant: Venite exulte-
mus Domino, jubile-
mus Deo salutari
nostro, &c.
Arcadius Augustus
ossa B, Samuelis de

Judæa transfulte in
Thraciam: omnes E-
piscopi dissolutos ci-
neres in serico. & va-
se aureo portaverunt
omnium Ecclesiarum
populi occurrerunt
Sanctis Reliquiis. &
tantâ lætitiâ quasi
presentem. & viven-
temque Prophetam
cernerent. ut de Pa-
lestina usque Chal-
cedonem jungeren-
tur examina populo-
rum. & in Christi
laudem unâ voce re-
sonarent.

Theodosius præpa-
ratur ad bellum. non
tam armorum telo-
rumque subsidijs nec
tam excubiarum vi-
gilijs. quam obsecra-
tionum pernoctatio-
ne munitus. circum-
ibat cum Sacerdoti-
bus. & populo om-
nia orationum loca.
ante Martyrum. &
Apostolorum thecas
jacebat cilicio pro-
stratus. & auxilia su-
bi fida Sanctorum
intercessione polce-
bat.

16 Cerimonien vande Processien,
vande salighen Samuel overghehoert tot
Judæen naer Thracien: Alle de Bisschoppen
hebben de affchens in sude ende in goude
sien ghedrighen: De volcken van alle
kercken zijn te ghemoere ghekomen aende
heylighe Reliquien/ ende met sulck' een
blydtschap/ als oft sy den Propheet daer te
ghenwoordigh ende lebendigh hadden ghe-
sien/ soo dat van Palestinen tot Chalcedon. sy
hoopen volcks op malkanderen ghedron-
ghen gtinghen/ ende sy songhen ceusten-
lijck den lof Christi.

Ruffinus Anno 390.

Historia Ecclesiastica libro 2. capite 33.

Theodosius bereydt sich tot d'oorloph
niet soo seer dooz de bystandt van wapenen
als van vasten/ ende ghebeden/ niet soo seer
ghewapent zijnde met schilt-wachten/ als
niet het vernachten inde ghebeden/ bede-
meganghen met Priesters ende het volck
naer alle de bidt-plaetsen/ ende hy lagh twee
de kassen der Martelaeren ende Apostelen
met een haren kleedt aen/ ende hy badt om
ghetzoutden bystant/ dooz de ruffische sprake
he der heylighen.

BEMERCKINGHE.

Soo klaer/ ende duppelijck sijn de ghetwou-
nissen vande Out-baders/ dat Kennius hier d'oor
overtwonnen sijnde *Parte 3 Exam.* betekent dat de ge-
de ghewoonte van publyke, ende algemeene Processien
alreys is gheweest in de kercke. Dese bekenenisse is
ons ghenoggh/ sonder voorder de saecke t'onder-
soecken: de selve bekenenisse hebben wy mede be-
kenen ghesien nye Hospinianus, wat willen wy dat
meer hebben? van gheschicken soo seggen die
Maegdenburgh, *Centuria 3. capite 10.* dat den out-
T

Tertullianus, dat is / ober vierthien-hondert ende
 vyf-en-derdigh jaeren / mentie maectt van Processien,
 in het boeck dat hy gheschreven heeft tot sijne huysvrou-
 we: Doch sy boegghender by / dat dese Processien
 ghehouden wierden vander Ketters / te weren / de
 Montanisten: Maer dat is valsch / want 1. Tertullia-
 nus en boeggher dat niet by: 2. Tertullianus en be-
 schrijft / in dat boognoemt boeck / niet anders als
 de ghewoonten vander oprechte Christenen / ghe-
 lijck een ieder verstandigh leser kan na-sien. 3. Al-
 hoe-wel Tertullianus naederhande Montanist is ghe-
 worden / nochtans als hy dit boeck schreef tot
 sijne huysvrouwe / was hy noch oprecht Catho-
 lyck / ghelijck-men bespeuren kan vnt alle sijne te-
 kenen die hy daer hout. Dus verre van Tertullianus
 dat hy daer (ghelijck die van Maegdenburgh onse
 gherne souden wijs maecten) soude ghesproken
 hebben op sijn Montanists. Dese bekentissen dan
 van Parijse self / zyn soo ghewichtigh / dat wy
 gheen tooyder bewijs van doen hebben. Alleen-
 lijck bevinde ick / dat al-hoe-wel sy ons toe-stemt
 de oudtheydt vander Processien / de welke sy ronc
 niet seght / altijd gheweest te zyn inde Kercke. Sonst
 nochtans dat sy die niet goet en vindt / om dies-
 wil naemelijck / dat sy haer in-beelt / dat dese ghe-
 woonten soude af-ghelcent zyn vander Heydenen.

Ten eersten: Ick loechene dat: Ick bekenne wel
 dat de Heydenen oock Processien op haere manie-
 re hebben ghehouden; maer dat wy onse Proces-
 sien souden af-ghelcent hebben vander Heydenen /
 dat onkenne ick / ende segghe / dat wy die hebben
 vnt de Schrijture / de welke ons die aenrijst op
 soo vele plaetsen / als ick boven hebbe ghestelt / en-
 de noch merre andere: want waer 't saecken dat die
 ghewoogh goet waere: De Heydenen hebben die, ofte
 dese gewoonten gehadt, de Catholijcken hebben die oock:
 ergo de Catholijcken hebben die, ofte dese ghewoonten af-
 ghecent van de Heydenen. Inden / seggh' ick / de-
 se consequentie goet waere / soo soudet oock moe-
 ten volghen / dat de Joden haere Sacrificien had-
 den

den af-gheleent vande Heydenen / want sy doodden
 oock beesten / ghelijck dese / sy hadden oock Prie-
 sters ghelijck dese / sy bespzoeydden het volck van
 gheseghent water / ghelijck dese / &c. Maer 't is
 valsch dat de Joden haer dese / ende meer andere
 ghewoonten hadden af-gheleent vande Heydenen
 ter contrarrien seght den ouden Tertullianus, *libri de*
Prascript. de Heydenen hadden die af-gheleent vande
 Joden: Ergo al-hoe-wel sommighe van onse ghewoonten
 oover een-komen met die vande Heydenen / hier upt en
 volghet niet / dat wy die hebben af-gheleent vande
 Heydenen.

Ten tweeden: Siet eens wat sck u toeghebe: Ghe-
 nomen dit noch soo waer / ghenomen wy dese ghewoonte
 hadden metter daedt af-gheleent vande Heydenen / wat
 soudet dan wesen? dat sy daerom souden quaet zijn / oft
 superstitie? 't en volghet niet ghelijck seer wel berhoont
 den H. Augustinus, *libri 20. contra Faustum capite 21.* met dese
 woorden:

Ghelijck daerom de maeghdelijcke suyerheydt van Reli-
 gieuze vrouwen niet te vermaeden, noch te versaecken
 en is, om dat de Heydenen oock haere Maeghden hebben
 ghehad, soo oock en sijn niet te berispen de Sacrificien der
 Vaderen, om dat de Heydenen oock haere Sacrificien heb-
 ben ghehad.

Om wat reden? den H. Augustinus voeghet dit
 daertelijck by:

Want, seyt hy: de Sacrificien van de Heydenen wien-
 den gheoffert aen de hooverdighe goddeloosheydt van de
 duyvelen, die vande Joden, aen den eenighen, ende waer-
 achtighen Godt. *Medetrom Epistolâ 49. Quaestio 3.* Die
 de welke de Schriftueren van beyde de testamenten wien-
 en beschuldighen in de goddeloose ghewoonten der Hey-
 denen niet, dat sy kercken bouwen, dat sy Priesters in-
 len, dat sy Sacrificien doen, maer dat sy dat doen voor de
 duyvels, ende voor de Af-goden.

Op de selbe maniere antwoort oock den H. Hieronymus
 aen den ketter Vigilantius, *Epist. advers.* vande
 die oock / ghelijck onse Partije nu doet / verbaert
 aen de Catholijcken van sijnen tijdt / dat sy het oock
 doen

ſeken van kercken by klaren daeghe / hooz de
 ſelſten der Martelaeren / hadden af-gheleene
 bande Heydenen: Hieronymus bekenet dat de Heydenen
 dierghelijcke ghetwoonte ghehadt hadden van
 kercken t onſteken by klaren daeghe; doch / ſeyt
 hy / wat doet ghy hier mede op Vigilanti? wat iſt
 dat? Ich en antwoorde u anders niet / alſ: de Heydenen
 deden dat voor haere afgoden, ende daerom moet hee
 verſaecht worden; maer de Chriſtenen doen het voor de
 Martelaren, en daerom moet het aengenomen worden.

Dit ghy nu wel / dat inde Schole van den S.
 Auguſtinus, ende Hieronymus deſe conſequentien niet
 en gheben / noch plaets grijpen: Daer waeren onder
 de Heydenen Vrou-perſoonen die in eeuwighe ſuyverheye
 leefden, ergo de ſuyverheyt is te miſprijsen, ergo de Catho-
 liken hebben dit ſuyverlijck leven afgheleent vande Heydenen.

Item De Heydenen hebben Sacrificie ghedaen, ergo
 men magh geen Sacrificie doen, ergo de Ioden, of de Catho-
 liken hebben haere Sacrificie af-gheleent vande Heydenen.

Item: De Heydenen hebben lichten onſteken by klaren
 daeghe: ergo men magh gheene lichten onſteken by
 klaren daeghe.

Item. De Heydenen hebben haere Proceſſien ghehadt,
 ergo men magh gheene Proceſſien houden, ergo de Catho-
 liken hebben haere Proceſſien af-geleent vande Heydenen.

Dit / en dierghelijcke meer / en ſijn by Auguſtinus
 ende Hieronymus, ende by alle redelijck menſch ghe-
 me ſor-reduen / maer ſottigheden.

Ich ſegge / oock by alle redelijck menſch, want ſu-
 ſe onſe Weder-partije niet ghemeyns en wilt heb-
 ben met de Heydenen / dat ſy dan oock gheene Ker-
 ken en bouwen / want dat deden de Heydenen oock;
 dat ſy den Doop af-hyken / want de Heydenen
 hadden oock water om haer te ſuyberen / dat ſy het
 voor ende wijn van't Nachtmael af-ſchaffen / want
 dit gebruycchten de Heydenen oock / in haere offer-
 ganden / dat ſy geene Lof-fangen en ſingen ter eere
 Gods / want dat deden de Heydenen oock. Somma,
 dat ſy gheene ſcholen op en rechten / dat ſy niet en
 trouen.

troutwen &c. want dit deden de Heydenen al mede.

Om te sluyten: Ick segghe dat de Heydenen die dinghen hebben ghehadt / die haer de rechte reden upt-weeg / ende over sulckx veel het ghene dat goet ende loffelijck / jae Goddelijck was / als te weten / Kercken bouwen, Priesters stellen tot den dienst Gods, Sacrificien doen, niet stelen, gheen overspel doen, niet doot slaen, ende meer andere: Nu de Joden / ende de Catholijcken hebben oock haere rechte reden upt-natuere: Ergo soo en is het niet te verwonderen dat sommighe dinghen die de rechte reden hebben gheleert aen de Heydenen / oock gheleert heeft aen de Joden ende Christenen / sonder dat sy die van malkanderen af-gheleent hebben / ende dardom seght den H. Augustinus, libro 6. de Bapismo contra Donatistas sub finem: Ist dat de Heydenen in haere leeringhen yet goddelijckx, ende goets hebben kunnen hebben, onse Heylighen en hebben dat niet voor quaet ghehouden, al soe wel dat sy door haere superstitionen, ende afgoderije, ende boosverdye, ende andere boose ghewoonten versaeckelijck waren, ende strafbaer door het Goddelijck oordeel, ten sy dat sy gebeter warden.

Hier ende oock upt het hoorgaende blijkt / dat Augustinus, niet en verwierpt al het ghene dat onder de Heydenen ghebypckelijck was / ter contrarient aen-neemt al het gene dat onder haer goet en goddelijck mocht wesen: Maer niemant en kan betwijfelen / dat de Processien niet goet / ende niet goddelijck en zijn, ter contrarient / de Schrifture approprieert / oock die / inde welke niet anders ghebeyaghen en wiert als het beelde Gods / dat in de Arcke des Heeren: Ergo / schoon die ghebypckelijck zijn ghetweest onder de Heydenen / doch niet menghelt met afgoderijen / sy en laeten dardom niet goet ende goddelijck te wesen onder de Christenen / nu van alle afgoderije ghesupbert wesen / want al-hoe-wel onse Partije ons gherne in dat stuck afgoderije sou op-dringhen / sy arbeijt te betwijfelen / gelijck ick seer haest / door de gratie Gods met een bysonder Tractaet sal betwijfelen.